

O. Raniero Cantalamessa OFM, *Pascha naszego zbawienia. Tradycje paschalne Biblii oraz pierwotnego Kościoła*, Kraków 1998, ss. 226

Wśród wielu pozycji teologicznych na rynku księgarskim tegoż roku *Pascha naszego zbawienia* R. Cantalamessa odznacza się szczególną tematyką. Autor łączy przeszłość z czasami obecnymi, Stary Testament z Nowym oraz historię zbawienia z przyszłością, a łącznikiem tego wszystkiego jest Pascha. Najpierw może parę słów o autorze.

O. Raniero Cantalamessa jest teologiem i włoskim kapucynem wykładającym na Uniwersytecie w Mediolanie. Oprócz pracy dydaktycznej od 1980 roku pełni funkcję Kaznodziei Domu Papieskiego, prowadząc rekolekcje adwentowe i wielkopostne dla Ojca św. i Kurii Rzymskiej. Jest mocno zaangażowany w Odnowę w Duchu Świętym. W 1997 roku napisał książkę *La Pasqua della nostra salvezza*, którą ks. K. Brzezinka przełożył na język polski.

Autor w zajmujący sposób przedstawia tradycje świąt Paschy na podstawie pism biblijnych oraz tekstów chrześcijan pierwszych wieków. Jest to książka, która „pragnie – jak twierdzi sam autor we wstępie – przyczynić się do ożywienia teologii paschalnej, wprowadzając świeży powiew w atmosferę tajemnicy, którą oddychało się podczas czuwań paschalnych tak, jak mówi się o czymś żywym” Książka dzieli się na dwie części: *Pascha w Biblii oraz Pascha Kościoła*.

Część pierwsza przedstawia w trzech rozdziałach historyczną Paschę Wyjścia, liturgiczną Paschę Izraela oraz Paschę Chrystusa. W oparciu więc o Pismo św. autor przypomina noc, w której przeszedł Jahwe, wyjaśnia jakie znaczenie ma ten obrzęd tak w czasach Izraela, jak i w czasach Chrystusa. Druga natomiast część wprowadza nas w czasy pierwotnego Kościoła, kiedy to od kerygmatu przechodzono do liturgii. Jest więc tam mowa o problemach historycznych odnośnie Paschy, o sprawie liturgicznej starożytnej Paschy oraz prezentuje jej treść teologiczną. Całość zamyka propozycja „stałej” daty Paschy w myślach niektórych Ojców Kościoła z IV wieku.

Wynika z tego, że są cztery pory Paschy: Pascha Pana, czyli przejście Jahwe w nocy wyjścia z Egiptu i złączona z nią Pascha Żydów, czyli przypomnienie i coroczna aktualizacja przejścia Jahwe w historii narodu wybranego; oraz Pascha Jezusa, czyli ofiara śmierci i zmartwychwstania i Pascha Kościoła, czyli odnowienie coroczne, cotygodniowe i codzienne Paschy Chrystusa aż do Jego przyjścia na końcu czasów, jak uczy nas św. Paweł (1 Kor 1 1,26). W istocie jednak chodzi tylko o dwie Paschy: Paschę Żydów czyli Starego Testamentu oraz Paschę chrześcijan czyli Nowego Testamentu. Przebogate pojęcie tajemnicy paschalnej oraz jej idea typologiczna przyczyniły się do jednolitej idei Paschy, jako spotkania dwóch Testamentów. „Jedność lub ścisła kontynuacja – jak pisze autor – chrześcijańskiej Paschy nie wyczerpuje się w trwałości imienia czy w niektórych elementach rytualnych Paschy żydowskiej, lecz opiera się na tajemniczym wznoszeniu wszystkiego ku Chrystusowi, w którym każda rzecz winna znaleźć swoje wypełnienie”. Książka ta jest całościowym spojrzeniem na Paschę i w oparciu o Biblię szukaniem tych elementów, które mają znamiona dziedziczne. Pozwala to na dogłębne i intymne poznanie tych cech, które sprawiają na nowo ożywienie Paschy. Są to te same racje, dla których pierwsze

chrześcijańskie podejście do Paschy, dokonane przez samego Jezusa w drodze do Emaus, rozpoczęło się od rzeczy tak odległych, kiedy wyjaśniał uczniom co się działo od Mojżesza poprzez wszystkich proroków (Łk 24,27). W poznaniu Paschy Kościoła przychodzą nam też z pomocą dokumenty epoki patrystycznej, które autor przytacza w swym opracowaniu, pozwalając zobaczyć ją z bliska, jakby od środka, w całym splendorze jej młodości.

W zamyśle autora książka ta jest przeznaczona dla współczesnego Kościoła, aby po przebudzeniu liturgicznym na nowo ożywić katechezę paschalną i obronić ją od utraty wyrazistości treści, które ze sobą niesie, dla dobra wspólnoty. Pragnie te treści ożywić, wprowadzając świeży oddech w gęstą atmosferę tajemnicy. Książka ta mówi o świętach paschalnych, jak się mówi o czymś żywym, podobnie jak mawiał Grzegorz z Nazjanzu: *O wielka i święta Pascho, zadośćuczynienie całego świata! Mówię do ciebie jak do żywej osoby* (Oratio 45,30).

Ks. Zygmunt Jaroszek